

» OSEBNO: DR. ANDREJ RAHTEN

Navdušuje ga pisanje biografij

Zgodovinar dr. Andrej Rahten je prejel Zoisovo nagrado za vrhunske dosežke na področju preučevanja slovenske politične zgodovine

»Natančnega števila svojih objav ne poznam, saj sem jih že pred leti nehal šteti,« je v pogovoru za *Družino* ob podelitvi letošnje Zoisove nagrade za vrhunske dosežke na področju preučevanja slovenske politične zgodovine povedal zgodovinar dr. Andrej Rahten.

V Celovcu in Ljubljani

Naslednje leto bo minilo 20 let od njegove prve razprave, ki je izšla v *Zgodovinskem časopisu*, *Boj Slovenskega kluba proti Binerthovi vladi*. Pove, da se je sprva kot študent navduševal predvsem nad bizantologijo, vendar je kmalu prevladalo zanimanje za srednjeevropsko ter balkansko zgodovino 19. in zgodnjega 20. stoletja.

V Celju je najprej obiskoval Osnovno šolo Frana Kranjca. Po končani celjski gimnaziji se je v letu slovenske državne osamosvojitve vpisal na študij zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V študijskem letu 1994/1995 je kot štipendist ustanove Österreichischer Akademischer Austauschdienst študiral na Univerzi v Celovcu. Diplomiral je v Ljubljani, nato pa tam kot štipendist Slovenske znanstvene fundacije vpisal magistrski študij zgodovine.

Dr. Janko Brejc

»Pri odločitvi za zgodovino habsburške monarhije je imel najpomembnejšo vlogo nedvomno moj mentor na celovski

univerzi, danes že pokojni prof. dr. Helmut Rumpler.« V okviru podiplomskega študija je več mesecev raziskoval v dunajskih arhivih, kot štipendist Deutscher Akademischer Austauschdienst pa tudi na Jugovzhodnem inštitutu v Münchnu. Leta 1998 je pod mentorstvom dr. Petra Vodopivca napisal magistrsko nalogo *Federalistični koncepti v politiki habsburške monarhije na Balkanu 1908–1918*. Po vpisu na doktorski študij je deloval na ZRC SAZU, kjer je deloma zaposlen še danes. Konec leta 2000 je v Ljubljani obranil doktorsko disertacijo z naslovom *Dr. Janko Brejc (1869–1934). Politična biografija*. Promoviral je naslednje leto, ko je poklicno pot nadaljeval v slovenski diploma-

1973

RODIL se je v Celju.

1996

DIPLOMIRAL je na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

2001

DOKTORIRAL je na Filozofski fakulteti v Ljubljani z disertacijo o dr. Janku Brejcu.

1999

ZAPOSIL se je na ZRC SAZU.

2001

IZDAL je prvo knjigo *Slovenska ljudska stranka v dunajskem parlamentu*.

2025

IZDAL je knjigo o dr. Jošku Tischlerju.

ciji. »Zadnjih dvajset let imam tudi priložnost in privilegij, da lahko zgodovino predavam na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, ki me je tudi predlagala za Zoisovo nagrado.«

Pisanje biografij

Najbolj ga je pritegnilo raziskovanje slovenske politične zgodovine v mnogonarodnih državnih okvirih, zlasti v habsburški monarhiji in kraljevi Jugoslaviji. Že zgodaj se je lotil tudi raziskovanja vloge Slovencev v diplomaciji omenjenih držav. »V začetku marca 2026 bo minilo 20 let, ko smo ob podpori prvega slovenskega zunanjega

ministra dr. Dimitrija Rupla v manjši skupini diplomatov in zgodovinarjev ustanovili zbirko *Studia diplomatica Slovenica*.«

Vedno ga je najbolj navduševalo pisanje biografij. Poleg knjig v že omenjeni zbirki *Studia diplomatica Slovenica*, v kateri sta izšli med drugim njegovi monografiji o Izidorju Cankarju in Ivanu Šveglu, izpostavi študije, ki tematizirajo slovensko-hrvaške in slovensko-avstrijske odnose. Še posebej je vesel, če kakšna knjiga izide tudi v prevodu, kot velja za monografijo *Zaveznitva in delitve*, ki so jo leta 2008 prevedli tudi v hrvaščino. Prevodom se nekoliko več posveča predvsem v zadnjih

letih. Tako je lani izšel nemški prevod knjige *Po razpadu skupne države*, v hrvaščino je bila prevedena monografija *Prestolonaslednikova smrt*, v srbsčino pa se že prevaja tudi biografija Antona Korošca, slovenskega državnika kraljeve Jugoslavije.

Tischler in Šusteršič

Poleg letošnje razstave in knjige o pomembni osebnosti koroških Slovencev Jošku Tischlerju je sodeloval tudi pri publicističnem projektu o spregledanem politiku Ivanu Šusteršiču. »Glede na to, da je bila ena mojih ključnih biografij, ki je leta 2012 izšla pri Avstrijski akademiji znanosti, posvečena »nekronanemu vojvodi kranjskemu« Ivanu Šusteršiču, nekako nisem mogel stati ob strani tudi ob 100. obletnici njegove smrti. Ko je prišla do mene pobuda predsednika Muzejskega društva Ribnica Nejca Lovšina, sem se z veseljem odzval. V tem okviru je nedavno izšla knjiga o Šusteršičevem delovanju v kranjskem deželnem zboru.

V diplomatskih službah

Približno tretjino svoje poklicne poti je opravljal različne diplomatske službe. Pove, da se je za mednarodno politiko začel zanimati že kot član Slovenskega panevropskega gibanja, kjer je bil od leta 2000 njegov podpredsednik, nato pa dva mandata tudi član predsedstva Mednarodne panevropske unije. Delo na slovenskem zunanjem ministrstvu je nastopil leta 2001. Kmalu po vstopu v službo je prevzel operativne naloge pri koordinaciji slovensko-avstrijske ekspertne skupine zgodovinarjev in pravnikov. Deloval je tudi kot svetovalec v kabinetu ministra Dimitrija Rupla, v času priprave na prvo slovensko predsedovanje Svetu EZ pa v kabinetu predsednika vlade Janeza Janše. Po vrnitvi na ZRC SAZU je bil med ministromanjem Karla Erjavca nekaj časa predsednik Strateškega sveta za zunanje zadeve. »Kot zgodovinar habsburške monarhije pa sem bil seveda še posebej počaščen, da sem en mandat lahko deloval kot veleposlanik na Dunaju.«

Zoisova nagrada

Pove, da mu Zoisova nagrada pomeni predvsem priznanje za številna odrekanja in odpovedovanja, ki so potrebna za resno znanstveno delo. »Na mariborski predstavitvi moje biografije Antona Korošca je njen urednik Tine Logar lepo povedal: v vsako takšno knjigo je treba vložiti veliko truda, za avtorjem pa je veliko neprespanih noči. Zoisova nagrada ti da dober občutek, da je zahtevnost tvojega znanstvenega dela cenjena in priznana.«

IVO ŽAJDELA

Dr. Andrej Hozjan, zgodovinar

Kolega dr. Andrej Rahten se je s svojim dosedanjim znanstvenoraziskovalnim opusom v zadnjih dobrih dveh desetletjih izoblikoval v enega najbolj pronicljivih, najbolj branih in zato tudi najbolj citiranih zgodovinarjev na Slovenskem. Zanj ni velikih in majhnih tem v smislu drugačnih načinov obdelave. Vsako za raziskavo izbrano vsebino želi bralcu predstaviti v celovitosti virov in vseh drugih možnih vrst dokumentacije o njej, jo kritično ovrednotiti ter umestiti v najširši zgodovinski okvir. To velja enako za vse njegove objave, tako za študije delovanja posamičnih strank oziroma političnih konceptov na Slovenskem ali procesov medsebojnih idejno-političnih konfrontacij kot tudi za njegove zdaj že znamenite biografske prikaze politikov, med katerimi nedvomno izstopa njegova podoba najvidnejšega slovenskega politika do začetka druge svetovne vojne dr. Antona Korošca.